

ІСТОРИЧНО-АРХЕОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ГАЛИЧА (Основні праці за 1947—1998 роки)

У 1849 р. крилошанин Львівської греко-католицької капітули о. Антін Петрушевич вмістив у часописі „Зоря Галицька“ свій вірш „Голос із Галича“. Ця поетична згадка про місто Галич в українській періодиці стала провісницею тривалої дослідницької роботи над вивченням культурної та історичної спадщини столиці Галицько-Волинського князівства — великої держави часів середньовічної Європи. З року в рік з'являються нові численні публікації про давні пам'ятки міста, про його історичних осіб та події. Серед авторів знані представники галицької спільноти ХІХ ст.: Антін Петрушевич, Михайло Малиновський, Ісидор Шараневич, Яків Головацький, Теодор Білоус (який, до речі, 1867 р. виступав з промовою про древній Галич на засіданні Галицького сойму у Львові).

1882 р. парох села Залукви Лев Лаврецький уперше вдався до практичної діяльності в околиці Галича. Після десятилітніх „кабінетних“ розробок настала пора доводити наукові теорії (серед яких найголовніше питання — місцезнаходження літописного Галича) на терені з допомогою археологічної лопати.

Невдовзі zorganizувалася нова плеяда дослідників-археологів: Олександр Чоловський (1864—1944) — польський історик, директор музеїв у Львові; Лев Чачковський (1867—1933) — аматор-археолог, що разом з доктором Ярославом Хмилевським склав детальний топографічний опис території міста Галича, села Крилоса та околиці; Йосип Пеленський (1879—1957) — відомий мистецтвознавець, який впровадив у науковий обіг поняття Галицької архітектурної школи княжої доби; Ярослав Пастернак (1892—1969) — видатний український археолог, на долю якого випала почесна місія розкриття руїн катедрального Успенського собору. Йому ж належить ґрунтовна монографія „Старий Галич“¹, що увібрала в себе й систематизувала археологічно-історичні дослідження 1850—1943 рр. Досліджуючи археологічні пам'ятки давнього Галича, Я. Пастернак вів докладну бібліографію цієї теми. „Література предмета“ укладена вченим у хронологічному порядку і видрукувана як додаток у згаданій книзі (С. 207—217). У цьому переліку* відображено весь спектр друків від краєзнавчих оглядів й мандрівних нотаток до солідних рецензій і наукових звітів археологічних розкопок.

Новий період у вивченні, за висловом Я. Пастернака, „одної з важливіших проблем української археології“ розпочався по закінченні Другої світової війни. Змінилася суспільно-політична ситуація, ряд українських учених, і серед них Я. Пастернак, змушені були емігрувати за кордон. Подальші сторінки у літописі

¹ Пастернак Я. Старий Галич. Археологічно-історичні дослідження у 1850—1943 рр.— Краків; Львів, 1944.— 238+ХVІ табл.

* Зібрану Я. Пастернаком літературу можна доповнити хіба що двома рецензіями В. Сімовича на книги І. Крип'якевича „Крилос — княжий Галич“ (Львів, 1937) і „Ярослав Осмомисл“ (Львів, 1937), надрукованими в журналі „Життя і знання“ (1937.— Ч. 9.— С. 271—272).

наукових пошуків на місці княжого Галича відкривають спорадичні археологічні розкопки 1947 р. (Й. Пеленський), 1951 р. (В. Гончаров), 1955 р. (М. Каргер); окремі мистецтвознавчі статті Г. Вагнера й Л. Міляєвої та коротенькі згадки у загальних працях П. Раппопорта і Г. Логвина. У кінці 60-х рр. поживав дослідницьку працю Інститут суспільних наук АН УРСР (тепер Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України). Щосезону у складі постійнодіючої Галицької археологічної експедиції цього Інституту виїздив у поле впродовж 20 років Вітольд Ауліх (1927—1994) — автор близько 20 наукових статей і доповідей, присвячених результатам археологічних розкопок та ранній історії Галича. Співробітник Ленінградського університету Олег Йоаннісян захистив 1982 р. дисертацію на тему „Галицьке будівництво XII — першої половини XIII ст.“ Його археологічні розвідки та публікації розкривають архітектурні особливості збережених пам'яток Галицької землі.

1991 рік, без перебільшення, став етапним у вивченні історичної спадщини княжого Галича. Тоді, у рік проголошення незалежності України, сенсаційне відкриття у крипті собору св. Юра у Львові здійснили члени Археологічної комісії НТШ Микола Бандрівський, Юрій Лукомський та Роман Сулик. Повторне віднайдення останків князя Ярослава Осмомисла стало переконливим доказом спадкоємності української археологічної науки. Традиції А. Петрушевича, Й. Пеленського, Я. Пастернака, В. Ауліха мають яскраве продовження і в наш час.

Сучасну генерацію дослідників „підземного архіву“ Галича репрезентує науковий співробітник Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України Юрій Лукомський, вклад якого у висвітлення таємниць давнього Галича досить вагомий. Починаючи з 1981 р. досліднику вдалося здійснити масштабні археологічні розкопки фундаментів Кирилівської, Благовіщенської, Воскресенської, Успенської церков давнього Галича, віднайти комплекс залишків невідомих історичній науці споруд в урочищі Царинка, провадити вперше ґрунтовні обстеження території Галицького замку.

За останні роки опубліковано дуже багато праць (понад 120 назв), що так чи інакше торкаються проблем історії Галича; 1993 р. відбулася Перша міжнародна конференція „Галицько-Волинська держава“; 1995 р. уряд України прийняв важливе рішення про створення Національного заповідника „Давній Галич“; 1998 р. проведено на державному рівні святкування 1100-річчя Галича. Усе це неабияк сприятиме активізації планових теренових досліджень, а також послужить виваженим заходам культурно-меморіального плану.

Наш показчик охоплює півстолітній відрізок часу і відтворює загальну картину історичних, археологічних та мистецтвознавчих досягнень у справі дослідження Галича. До нього увійшли не всі праці. Принцип укладення — хронологічний. Наприкінці хочу висловити щире вдячність Ю. Лукомському і О. Джеджорі за допомогу у виявленні бібліографічного матеріалу.

Тарас РОМАНЮК

1947

МІЛЛЕР М. Старий Галич // Чорноморський збірник.— 1947.— Кн. X.
Рецензія на книгу Я. Пастернака „Старий Галич“.

ПАСТЕРНАК Я. Лист до проф. М. Міллера // Чорноморський збірник.— 1947.—
Кн. XI.

Відповідь на рецензію.

1950

ПАШУТО В. Очерки по истории Галицко-Волынской Руси.— М.; Л., 1950.— 330 с.

1951

ВОЛОДЧЕНКО З. А. Перстень-печатъ XII века [из Галича] // Краткие сообщения о докладах и полевых исследованиях Института истории материальной культуры АН СССР (далі — КСИИМК).— М.; Л., 1951.— Вып. 36.— С. 62—67.

ИСТОРИЯ культуры древней Руси / Под ред. Н. Н. Воронина и М. К. Каргера.— М.; Л., 1951.— Т. 2: Домонгольский период.— С. 279—284.

Про архітектуру княжого Галича.

1952

МІЛЛЕР М. Про що говорить перстень з Галича // Голос молоді.— 1952.—
Ч. 2.

ПАСТЕРНАК Я. Тліні останки членів галицької династії // Українські вісті
(Новий Ульм).— 1952.— Ч. 52.— 25 груд.— С. 2.

1955

ГОНЧАРОВ В. К. Археологічні дослідження древнього Галича у 1951 році // Археологічні пам'ятки УРСР (далі — АП УРСР).— К., 1955.— Т. 5.— С. 22—31.

ДОВЖЕНОК В. И. Селища и городища в окрестностях древнего Галича // Краткие сообщения Института археологии АН УССР (далі — КСИА АН УССР).— 1955.— № 4.— С. 12—13.

ПАСТЕРНАК Я. Галич // Енциклопедія Українознавства. Словникова частина.— Париж; Нью-Йорк, 1955.— Т. 1.— С. 341—342.

ПАСТЕРНАК Я. Чи Дакію боронили в Рогатинщині //Новий шлях (Едмонтон).— 1955.— Ч. 17.— 28 лют.— С. 7.

Автор вияснює окремі питання стосовно походження руїн замку в місті Галичі.

СТАРУХ Д. Про рецензію д-ра Пастернака // Новий шлях.— 1955.— Ч. 7.— 24 січ.— С. 7.

1956

ГОНЧАРОВ В. К. Древній Галич // Вісник АН УРСР.— К., 1956.— № 1.—
С. 61—67.

КАРГЕР М. К. Основные итоги работ Галицко-Волынской архитектурно-археологической экспедиции Ленинградского государственного университета в 1955 году // Тезисы докладов научной сессии Ленинградского университета 1955—1956 гг.— Л., 1956.— С. 14—17.

ПАСТЕРНАК Я. Галич — найбільший княжий город // Свобода (Джерсі Сіті).— 1956.— Ч. 192.— 13 лип.— С. 2—3.

ТИХОМИРОВ М. Древнерусский город.— М., 1956.— С. 208—211 (про Галич); С. 239—335.

Про Галицьку землю.

1957

РАТИЧ О. Древньоруські археологічні пам'ятки на території західних областей УРСР.— К., 1957.— С. 48—56.

Про село Крилос.

1958

ГАЛИЧ // Малая Советская Энциклопедия. 3-е изд.— М., 1958.— Т. 3.— С. 814.

ГЕНСЬОРСЬКИЙ А. Галицько-Волинський літопис (процес складання, редакції, редактори).— К., 1958.— 101 с.

ГРИЦАК П. Галицько-Волинська держава.— Нью-Йорк, 1958.— 175 с.

ПАСТЕРНАК Я. Старий Галич // Ми і світ.— 1958.— Ч. 51.— Лип.— С. 4—13.

ВИЗНАЧНІ місця України. 2-ге вид., перероблене і доповнене.— К., 1958.— С. 567.

Про місто Галич.

1959

ЧАЧКОВСЬКИЙ Л., ХМІЛЕВСЬКИЙ Я. Княжий Галич. 2-ге репринтне вид. / Передмова Я. Пастернака.— Чікаго, 1959.— 94 с., шкіци.

1960

ГАЛИЧ // Українська Радянська Енциклопедія.— К., 1960.— Т. 3.— С. 105—106.

КАРГЕР М. К. Основные итоги раскопок древнего Галича в 1955 году // Краткие сообщения Института археологии АН СССР (далі — КСИА АН СССР).— М., 1960.— Вып. 81.— С. 61—71.

1961

ПАСТЕРНАК Я. Археологія України. Первісна, давня та середня історія України за археологічними джерелами.— Торонто, 1961.— С. 617—627.

Про Галич у розділі „Княжі столичні городи“.

1963

ВАГНЕР Г. К. Бронзовый водолей из древнего Галича // Советская археология (далі — СА).— 1963.— № 2.— С. 254—258.

1964

ГРАБОВЕЦЬКИЙ В., АРСЕНИЧ П. Галич. Путівник.— Львів, 1964.— 70 с.

РАТИЧ О. О. До питання про розташування і оборонні споруди древньоруських городів Південно-Західної Русі // Матеріали і дослідження Прикарпаття і Волині.— К., 1964.— Вип. 5.— С. 119.

РОМАНЕНКО Ф. (ДАШКЕВИЧ Я.) Рецензія на книгу В. Грабовецького і П. Арсенича „Галич. Путівник“ (Львів, 1964) // Науково-інформаційний бюлетень Архівного управління УРСР (далі — НІВ).— 1964.— № 6.— С. 93—94.

1965

МИЛЯЕВА Л. С. Памятник галицкой живописи XIII века // СА.— 1965.— № 3.— С. 249—258.

1966

КОТЛЯР М. Ф. До питання про втечу візантійського імператора в Галич у 1204 році // Український історичний журнал (далі — УІЖ).— 1966.— № 3.— С. 112—117.

ІСТОРІЯ українського мистецтва: У 6-ти т.— К., 1966.— Т. 1: Мистецтво найдавніших часів та епохи Київської Русі.— С. 214—218.

Про архітектуру княжого Галича.

1967

РАППОПОРТ П. А. Военное зодчество западнорусских земель X—XIV вв.— Л., 1967.— С. 26—28.

Про оборонні укріплення давнього Галича.

1968

ЛОГВИН Г. Н. По Україні. Стародавні мистецькі пам'ятки.— К., 1968.— С. 268—269.

Про церкву св. Пантелеймона.

РАППОПОРТ П. А. К вопросу о сложении галицкой архитектурной школы // Славяне и Русь.— М., 1968.— С. 459—462.

1969

ГЕНСЬОРСЬКИЙ А. З коментарів до Галицько-Волинського літопису (волинські і галицькі грамоти XIII ст. // Історичні джерела та їх використання.— К., 1969.— Вип. 4.— С. 171—184.

МАЛЕВСКАЯ М. В. К вопросу о керамике Галицкой земли XII—XIII вв. // КСИА АН СССР.— М., 1969.— Вып. 120.— С. 3—16.

ГАЛИЧ // Радянська енциклопедія історії України.— К., 1969.— Т. 1.— С. 397—398.

1970

АУЛИХ В. В. Работы Галицкой экспедиции // Археологические открытия 1969 г. (далі — АО).— М., 1970.— С. 289.

ПІДГОРОДДЯ // Енциклопедія Українознавства. Словникова частина.— Париж; Нью-Йорк, 1970.— Т. 6.— С. 2079.

1971

АУЛИХ В. В. Исследования древнего Галича // Тезисы докладов, посвященных итогам полевых археологических исследований в СССР в 1970 году.— Тбилиси, 1971.— С. 297—298.

АУЛИХ В. В. Концепції про місцезнаходження давнього Галича в світлі археологічних джерел // Матеріали звітної наукової сесії Інституту суспільних наук АН УРСР.— К., 1971.— С. 81—83.

АУЛИХ В. В. Раскопки древнего Галича // АО 1970 г.— М., 1971.— С. 297—299.

ГАЛИЧ // Большая Советская Энциклопедия. 3-е изд.— М., 1971.— Т. 6.— С. 66.

ІСТОРИЯ міст і сіл Української РСР. Івано-Франківська область.— К., 1971.— С. 134—137 (про княжий Галич); С. 165—167 (про околиці міста Галича).

РАТИЧ А. А. Столиці удільних князівств галицької землі XI—XIV ст. // Матеріали звітної наукової сесії Інституту суспільних наук АН УРСР. 1971.— К., 1971.— С. 81—83.

1972

АУЛИХ В. В. Археологические исследования древнего Галича // АО 1971 г.— М., 1972.— С. 379—380.

АУЛИХ В. В. Дослідження Галича і Дорогобужа // Археологічні дослідження на Україні 1969 р. (далі — АДУ).— К., 1972.— Вип. 4.— С. 294—298.

1973

АУЛИХ В. В. Галицька археологічна експедиція // Проблеми археології (далі — ПА).— К., 1973.— № 1.— С. 40—41.

АУЛИХ В. В. Раскопки в древнем Галиче // АО 1972 г.— М., 1973.— С. 254—255.
ИСАЕВИЧ Я. Культура Галицко-Вольнской Руси // Вопросы истории.— М., 1973.— № 1.— С. 92—107.

1974

ГАЛИЦКАЯ экспедиция / В. В. Аулих, И. Р. Могитыч, В. М. Петегирыч, И. Д. Чугайда // АО 1973 г.— М., 1974.— С. 240—241.

МАЛЕВСКАЯ М. В. Гончарная мастерская первой половины XI века в древнем Галиче // Культура средневековой Руси.— Л., 1974.— С. 33—38.

ПАМ'ЯТКИ української мови. Грамоти XIV ст. / Упорядкування, вступна стаття і коментарі М. Пешака.— К., 1974.— С. 12—18.

РАТИЧ А. А. К вопросу о княжеских дворцах в стольных городах Галицкой Руси XI—XIV вв. // Культура средневековой Руси.— Л., 1974.— С. 188—191.

1975

ГОНЧАРОВ В. К. Галич // Археологія Української РСР: У 3-х т.— К., 1975.— Т. 3.— С. 222—229.

РАСКОПКИ у стен Успенского собора древнего Галича / В. В. Аулих, И. Р. Могитыч, В. М. Петегирыч, И. Д. Чугайда // АО 1974 г.— М., 1975.— С. 254.

1976

АУЛИХ В. В. З історії долітописного Галича // Дослідження слов'яно-руської археології.— К., 1976.— С. 120—131.

КАРГЕР М. К. К истории галицкого зодчества XII—XIII вв. // КСИА АН СССР.— М., 1976.— Вып. 146.— С. 53—59.

1977

АУЛИХ В. В., ОПРЫСК В. Г., ПЕТЕГИРИЧ В. М. Исследования летописного Галича // АО 1976 г.— М., 1977.— С. 263—264.

1978

АУЛИХ В. В. Исследования древнерусского Галича // АДУ 1976—1977 гг.: Тезисы докладов XVII конференции.— Ужгород, 1978.— С. 116—117.

АУЛИХ В., ПЕТЕГИРИЧ В. Работы Галицкого отряда Карпато-Волынской экспедиции // АО 1977 г.— М., 1978.— С. 292.

ГАЛИЧ // Українська Радянська Енциклопедія. 2-ге вид.— К., 1978.—Т. 2.— С. 462.

МАЛЕВСКАЯ М. В., РАППОПОРТ П. А. Декоративные керамические плитки древнего Галича // Slovenska archeologia.— Bratislava, 1978.—XXVI—1.— S. 90—91.

ПЕТЕГИРИЧ В. М., АУЛИХ В. В., АРСЕНИЧ П. И. Раскопки на посаде древнего Галича // АО 1977 г.— М., 1978.— С. 372—373.

СТЕРАНИВ J. (ДАШКЕВИЧ Я.) L'Époque source de Danylo Romanovyc (milieu du XIIIe siesle) d'après une source karaïte // Harvard Ukrainian Studies.— Cambridge, 1978.— Vol. II.— N 3.— P. 334—373.

Епоха Данила Романовича (середина XIII ст.) за одним караїмським джерелом.

1979

АУЛИХ В. В., ОПРЫСК В. Г., ПЕТЕГИРИЧ В. М. Исследования галицкого отряда Прикарпатской экспедиции // АО 1978 г.— М., 1979.— С. 292.

КУТОЧОК стародавньої Русі // Пам'ятки України.— 1979.— № 1.— С. 13.

Про створення музею-заповідника у селі Крилосі Івано-Франківської області.

1980

АУЛИХ В. В. Историческая топография древнего Галича // Славянские древности.— К., 1980.— С. 133—150.

АУЛИХ В. В. Про етапи розвитку і структури давнього Галича // Тези доповідей V Подільської історико-краєзнавчої конференції.— Кам'янець-Подільський, 1980.— С. 147—148.

АУЛИХ В. В. Раскопки Галицкого городища // АО 1979 г.— М., 1980.— С. 249.

ИОАННИСЯН О. М. Раскопки древнерусской ротонды-квадрифолия в окрестностях Галича // АО 1979 г.— М., 1980.— С. 273.

1981

ВОРОВЬЕВА Е. В. Рельеф с драконом из Галича // СА.— М., 1981.— № 1.— С. 209—218.

ИОАННИСЯН О. М. О раннем этапе развития галицкого зодчества // КСИА АН СССР.— М., 1981.— Вып. 164.— С. 35—42.

ИОАННИСЯН О. М. Раскопки церкви Спаса в окрестностях Галича // АО 1980 г.— М., 1981.— С. 252—253.

1982

АРХЕОЛОГІЧНІ пам'ятки Прикарпаття і Волині ранньослов'янського і давньоруського періодів.— К., 1982.— С. 95, 112—116.

Опис відомих пам'яток у селах Крилосі, Залукві, Вікторові, Бовшеві, Шевченковому, Сапогові та Побережжі.

ВУЙЦИК В. С. Новый памятник древнерусской белокаменной резьбы // Памятники культуры. Новые открытия 1982 г.— Л., 1982.— С. 212—215.

ИОАННИСЯН О. М. Галицкое зодчество XII — первой половины XIII века / Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата исторических наук.— Л., 1982.— 22 с. (На правах рукописи).

ИОАННИСЯН О. М. Центрические храмы в галицком зодчестве XII в. // КСИА АН СССР.— М., 1982.— Вып. 172.— С. 39—46.

КУПЧИНСЬКИЙ О. Дослідження і публікація грамот Галицько-Волинського князівства у XVIII — першій половині XIX ст. // Київська Русь: культура, традиції.— К., 1982.— С. 129—148.

МОГЫТЫЧ И. Р. Результаты исследования церкви Пантелеймона близ Галича // КСИА АН СССР.— М., 1982.— Вып. 172.— С. 65—70.

РЫБАКОВ Б. Киевская Русь и русские княжества XII—XIII вв.— М., 1982.— С. 508—518.

1983

АУЛИХ В. Древнерусский Галич в свете новых исследований // Древнерусское государство и славяне.— Минск, 1983.— С. 67—69.

ИОАННИСЯН О. Новые исследования одного из памятников галицкого зодчества XII века (т. н. „Полигон“) // СА.— 1983.— № 1.— С. 231—244.

1984

АУЛИХ В. О детинце древнего Галича // Древнерусский город.— К., 1984.— С. 12—14.

ИОАННИСЯН О. М. Итоги и задачи археологического изучения галицкого зодчества XII—XIII вв. // Там само.— С. 41—45.

КРИП'ЯКЕВИЧ І. Галицько-Волинське князівство.— К., 1984.— 174 с.

ЧЕРНОУС В. К вопросу о роли ландшафтного фактора в формировании архитектурно-планировочной структуры древнерусских городов Галицкой земли (X—XIII вв.) // Древнерусский город (Материалы Всесоюзной археологической конференции, посвященной 1500-летию города Киева).— К., 1984.— С. 146—147.

ШЕРЕМЕТ О. П. Галич. Путівник.— Ужгород, 1984.

HALICZ // Encyklopedia powszechna. 2-e wydanie.— Warszawa, 1984.— Т. 2.— S. 160.

1985

КОТЛЯР М. Формирование территории и возникновение городов Галицко-Волинской Руси IX—XIII вв.— К., 1985.

КРОХМАЛЮК Р. Археологічні розкопки на терені княжого міста Галича // Альманах Станіславівської землі.— Нью-Йорк, 1985.— Т. 2.— С. 177—181.

ПУШИК С. До походження назви „Галич“ // Жовтень (Львів).— 1985.— Ч. 11.— С. 102—104.

1986

ДЖЕДЖОРА О. Про виникнення і розвиток давнього Галича // Хозяйство и культура докласовых и раннеклассовых обществ.— М., 1986.— С. 47—48.

ИОАННИСЯН О. М. Церковь Спаса в Галиче — памятник первой половины XII века // Древние памятники культуры на территории СССР.— Л., 1986.— С. 102—109.

1987

АУЛІХ В. Ковалі золота, срібла й міді давнього Галича // Жовтень.— 1987.— Ч. 10.— С. 96—100.

ДЖЕДЖОРА О. Результати археологічного вивчення соціотопографічної структури давньоруського Галича // Молоді вчені-суспільствознавці УРСР — 70-річчю Великого Жовтня.— Львів, 1987.— С. 133—134.

ПУШИК С. Де був галицький княздвір? // Жовтень.— 1987.— Ч. 10.— С. 135—136.

ФІГОЛЬ М. Середньовічний рельєф давнього Галича // Жовтень.— 1987.— Ч. 2.— С. 102—107.

1988

ИОАННИСЯН О. Зодчество древнего Галича и архитектура Малопольши // Acta archaeologica Carpathica (Crasovia).— 1988.—Т. XXVII.—S. 185—218.

HALYCH [Halyc] // Encyclopedia of Ukraine / Edited by V. Kybijovyc.— Toronto; Buffalo; London, 1988.— Vol. II.— P. 117—118.

1989

ГАЛИЧ // Географічна енциклопедія України: У 3-х т.— К., 1989.— Т. 1.— С. 238.

ДЖЕДЖОРА О. Про розвиток топографічної структури давньоруського Галича // Проблеми історії та археології давнього населення Української РСР.— К., 1989.

КОВАЛЬ І. Доля Осмомислової бібліотеки // Жовтень.— 1989.— Ч. 11.— С. 134—135.

ЛІТОПИС Руський / За Іпатським списком переклав Л. Махновець.— К., 1989.— 591 с.

Численні згадки про Галич XII—XIII ст.

1990

АУЛІХ В. В. Давньоруський Галич у дослідженнях НТШ // Т. Шевченко і українська національна культура.— Львів, 1990.— С. 81—82.

АУЛІХ В. В. Символ колишньої величі [З історії м. Галича] // Галичина (Івано-Франківськ).— 1990.— 15 лип.

ДАВНЬОРУСЬКИЙ Галич — наше національне надбання // Вісник АН УРСР.— К., 1990.— № 1.— С. 74—76.

З доповіді Ф. Стебля та В. Ауліха на засіданні Президії АН УРСР.

ДЖЕДЖОРА О. Чернігів — Галич: спроба порівняльного аналізу розвитку топографічної структури // Тези історико-археологічного семінару „Чернігів та його околиця у IX—XIII ст.“— Чернігів, 1990.— С. 33—34.

ЛУКОМСЬКИЙ Ю. До проблеми створення історико-культурного заповідника „Давній Галич“ // Екологія культури: Тези доповідей конференції.— Львів, 1990.— С. 17—19.

1991

АУЛИХ В., ДЖЕДЖОРА О., ЛУКОМСЬКИЙ Ю. Дослідження Галицького Подолу // Нові матеріали з археології Прикарпаття і Волині.— Львів, 1991.— С. 4—7.

ДЖЕДЖОРА О. Проблеми історичної топографії давнього Галича // Записки НТШ.— Львів, 1991.— Т. ССХХІІ.— С. 292—303.

КОВАЛЬ І. Останній заповіт Ярослава Пастернака // Молода Галичина.— 1991.— Ч. 91.— С. 3.

КРИП'ЯКЕВИЧ І. Князь Ярослав Осмомисл.— Тернопіль, 1991.— 31 с. (Бібліотека „Наша гордість, наша слава“.— Вип. 3).

ЛУКОМСЬКИЙ Ю. Архітектурна спадщина давнього Галича.— Галич, 1991.— 39 с.

ЛУКОМСЬКИЙ Ю. На прощу до княжого міста // Літопис Червоної Калини (далі— ЛЧК).— Львів, 1991.— Ч. 1.— С. 44—47.

ЛУКОМСЬКИЙ Ю. Чи відкриє Галицький замок свої таємниці // Галицьке слово (Галич).— 1991.— Ч. 124.— 12 жовт.

ПЕЛЕНСЬКИЙ Й. Таємниці столярного града // ЛЧК.— 1991.— Ч. 5.— С. 44—49; Ч. 6.— С. 36—41.

ПУЦКО В. Мистецтво давнього Галича // Дзвін.— 1991.— Ч. 8.— С. 109—113.

РЫБАКОВ Б. Петр Борисович. Поиск автора „Слово о полку Игореве“.— М., 1991.— 228 с.

СТЕВЕЛЬСЬКИЙ Б. Вплив Галича на церковну архітектуру і скульптуру Володимиро-Суздальщини // Стебельський Б. Ідея і творчість.— Торонто, 1991.— С. 94—116.

1992

БАНДРІВСЬКИЙ М., ЛУКОМСЬКИЙ Ю., СУЛИК Р. Катедральні храми Галичини. Нариси з історії.— Львів, 1992.— 48 с. (Розділи „Історія Успенського собору в Галичі“, „Нові історико-археологічні розвідки“).

БАНДРІВСЬКИЙ М., ЛУКОМСЬКИЙ Ю., СУЛИК Р. „Отсим заявляю під словом чести...“ // Вісник НТШ.— Львів, 1992.— Ч. 1.— С. 5

БАНДРІВСЬКИЙ М., ЛУКОМСЬКИЙ Ю., СУЛИК Р. Ще раз про князя Ярослава Осмомисла // Ратуша (Львів).— 1992.— 2 трав.— С. 6.

ВУЙЦИК В. Обережно з сенсаціями // Ратуша.— 1992.— Ч. 38.— 14 квіт.— С. 2.

ГРУШЕВСЬКИЙ М. Історія України-Руси: В 11 т., 12 кн. / Репринтне вид.— К., 1992.— Т. 2.— С. 465—470.

Про Галич.

ЗНАЙДЕНО прах Ярослава Осмомисла. Унікальна знахідка в крипті собору святого Юра у Львові // Вісник АН України.— К., 1992.— № 4.— С. 101—102.

КОВАЛЬ І, БОЙЧУК В. Стародавній Галич.— Галич, 1992.— 28 с.

НАЙДЕНА печать єпископа Галицького // Известия (ИТАР—ТАСС).— М., 1992.— № 27.— 3 фєвр.

ПАСТЕРНАК С. Заговорили земля й каміння // ЛЧК.— 1992.— Ч. 4—5.— С. 40—43.

ПЕЛЕНСЬКИЙ Й. Таємниці стольного града (Продовження) // ЛЧК.— 1992.— Ч. 1(7).— С. 42—48; Ч. 2/3 (8/9).— С. 59—63.

ТРОЯН С. Найдены останки князя Ярослава Осмомысла // Известия.— М., 1992.— № 3.— 4 янв.— С. 3.

1993

БАНДРІВСЬКИЙ М., ЛУКОМСЬКИЙ Ю., СУЛИК Р. З історії дослідження Успенського собору в Галичі // Записки НТШ.— Львів, 1993.— Т. ССХХV.— С. 393—405.

БАРАН В., ТОМЕНЧУК Б. Галичина могила // Галицько-Волинська держава. Передумови виникнення, історія, культура, традиції: Тези доповідей і повідомлень.— Львів, 1993.— С. 30—31.

ГРАБОВЕЦЬКИЙ В. Розкриваються таємниці Галичиної могили. Сенсаційні розкопки українських археологів до 1100-річчя Галича // Галицький собор. Альманах.— Галич, 1993.— Ч. 1.— С. 6—7.

ДЖЕДЖОРА О. Рятівні дослідження Галицького Підгороддя // Studia Archaeologica.— Львів, 1993.— Ч. 1.— С. 62—66.

ДЖЕДЖОРА О. Формування топографічної структури княжого Галича (Історія дослідження) // Галицько-Волинська держава: Передумови виникнення, історія, культура, традиції: Тези доповідей і повідомлень.— Львів, 1993.— С. 84—85.

КІСЬ Я., ПЕДИЧ В. Професор І. Шараневич — дослідник стародавнього Галича // Там само.— С. 88—89.

КОВАЛЬ І. Ярослав Пастернак — найвидатніший дослідник стародавнього Галича // Там само.— С. 86—88.

ЛУКОМСЬКИЙ Ю. Археологічні відкриття в Галичі // Галицьке слово.— 1993.— Ч. 62.— 18 серп.

ЛУКОМСЬКИЙ Ю. Монументальна архітектура давнього Галича // Галицько-Волинська держава. Передумови виникнення, історія, культура, традиції: Тези доповідей і повідомлень.— Львів, 1993.— С. 64—66.

ПЕТРИК В. До проблем формування Галицької архітектурної школи // Там само.— С. 67—68.

ТОМЕНЧУК Б. Некрополі княжого Галича // Там само.— С. 50—52.

ФІГОЛЬ М. Мистецтво стародавнього Галича // Там само.— С. 82—84.

KUMOR B. Halicka metropolia // Encyklopedia katolicka.— Lublin, 1993.— Т. VI.— S. 504—505.

LEWICKI J. Halicz // Там само.— S. 505—507.

1994

ЛУКОМСЬКИЙ Ю. Таємниці галицького замку // Галицьке слово.— 1994.— Ч. 88.— 10 лист.— С. 3.

ЛУКОМСЬКИЙ Ю., ПЕТРИК В. Успенський собор княжого Галича: проблеми дослідження та реконструкції // Еволюція розвитку слов'янських градів VIII—XIV ст. у передгір'ї Карпат і Татр: Тези доповідей та повідомлень міжнародної археологічної конференції. Львів, 27—29 вересня 1994 р.— Львів, 1994.— С. 56—58.

МАЗУР О. Графіті XIII ст. галицького храму св. Пантелеймона // Історичне краєзнавство і національне виховання. Матеріали науково-практичної конференції. Львів, 27 травня 1994 р.— Львів, 1994.— С. 53—55.

МАЗУР О. „Стольні гради“ у Галицьких землях в XI—XIII ст. // Еволюція розвитку слов'янських градів VIII—XIV ст. у передгір'ї Карпат і Татр. Міжнародна археологічна конференція. Львів, 27—29 вересня 1994 р.: Тези доповідей та повідомлень.— Львів, 1994.— С. 30—32.

ПУШИК С. Дохристиянський Галич // Галичина (Івано-Франківськ).— 1994.— Ч. 155.— 19 жовт.— С. 7—8; Ч. 156.— 20 жовт.— С. 7; Ч. 157.— 22 жовт.— С. 7; Ч. 157.— 22 жовт.— С. 7.

САДОВА Л. Караїмські поселення у Львові та Галичі // Ратуша.— 1994.— Ч. 4.— 20 січ.— С. 3.

ТЕРСЬКИЙ С. Про роль галицьких міст в системі міжнародних зв'язків Волинського князівства (XII—XIV ст.) // Еволюція розвитку слов'янських градів VIII—XIV ст. у передгір'ї Карпат і Татр: Тези доповідей та повідомлень міжнародної археологічної конференції. Львів, 27—29 вересня 1994 р.— Львів, 1994.— С. 27—28.

Про зв'язки Галича та Пересопниці.

ТОМЕНЧУК Б. Три періоди розвитку Галича // Там само.— С. 19—22.

ФЕДУНКІВ З. Таємниці галицької церкви Різдва Христового // ЛЧК.— 1994.— Ч. 4—5.— С. 15—18.

1995

КОВАЛЬ І. Скільки років Галичу // ЛЧК.— 1995.— Ч. 7/12.— С. 11—13.

КОТЛЯР М. Щит і меч у Галичі // ЛЧК.— 1995.— Ч. 4/6.— С. 2—10.

ЛУКОМСЬКИЙ Ю., ПЕТЕГИРИЧ В. Унікальний хрест-енколпійон із княжого Галича // Матеріали ІХ Подільської історико-краєзнавчої конференції.— Кам'янець-Подільський, 1995.— С. 128—131.

САГАЙДАК В. Його обличчя було втіленням мудрості і розсудливості // Високий Замок (Львів).— 1995.— Ч. 115—116.— 26 серп.— С. 3.

Про Ярослава Осмомисла.

СИМЧИЧ М. Над руїнами княжого Галича // Українське слово (Київ—Париж).— 1995.— Ч. 35.— 31 серп.— С. 13.

Міжнародна науково-практична конференція „Галичу — 1100“.

СУЛИК Р. Шукаємо себе у рисах предків давніх... // Просвіта (Львів).— 1995.— Ч. 15.— 2 верес.— С. 5.

Про Ярослава Осмомисла.

ПШИК В. Ангел в Галичі: Про перебування візантійського імператора Олексія III Ангела на галицько-волинських землях // ЛЧК.— 1995.— Ч. 1/3.— С. 2—6, 9.

1996

ВУЙЦИК В. Графіті XI—XIV століть церкви святого Пантелеймона в Галичі // Записки НТШ.— Львів, 1996.— Т. ССXXXI.— С. 189—194.

ГОРБЕНКО С. Ярослав Осмомисл — історична і антропологічна реконструкція.— Львів; Винники, 1996.

ГРАВОВЕЦЬКИЙ В. Від Крилоського узгір'я і Золотого Току княжого града до середньовічного міста над Дністром // Галичина.— 1996.— 3, 10 квіт.

ГУНЬОВСЬКИЙ І. Земля, дарована Богом [Галич] Дзвін.— 1996.— Ч. 10/12.— С. 102—104.

ЄШВОВИЧ Я. Що ми знаємо про галицьких караїмів // Галицьке слово.— 1996.— Ч. 41.— 18 трав.— С. 4.

КУПЧИНСЬКИЙ О. Із спостережень над розвитком документа та діяльністю князівської канцелярії Галицько-Волинських земель XIII—першої половини XIV століть // Записки НТШ. Праці Комісії спеціальних (допоміжних) історичних дисциплін.— Львів, 1996.— Т. ССXXXI.— С. 44—108.

ЛУКОМСЬКИЙ Ю. Таємниця Галич-гори. До 1100-річчя Галича // Галичина.— 1996.— Ч. 91.— 8, 12 черв.— С. 7—8.

ЛУКОМСЬКИЙ Ю. Пам'ятники галицького зодчества. Новые открытия // Проблемы изучения древнерусского зодчества.— СПб., 1996.— С. 81—82.

РОМАНЮК Т. Слово про Галич // Просвіта.— 1996.— Ч. 10.— С. 8.

СУЛИК Р. Через століття: зустріч з Ярославом Осмомислом // Вісник НТШ.— Ч. 14/15.— С. 16.

ФІЛЕВИЧ М. Юрко Лукомський: „Копати треба з серцем“ // Вірую (Львів).— 1996.— Ч. 14.— С. 4.

Розмова з керівником Галицької архітектурно-археологічної експедиції Інституту українознавства імені І. Крип'якевича п. Юрієм Лукомським.

1997

БУЧКО В. Як живеться галці в Галичі [До походження назви міста] // Дністрова хвиля (Галич).— 1997.— Ч. 28.— С. 3.

ГАЛИЧ та його довкілля. Довідник-путівник.— Галич, 1997.— 110 с.

ГЕМБАРСЬКА В. Галич: відомий і невідомий. Промислові об'єкти початку XX ст. // Дністрова хвиля.— 1997.— Ч. 12.— С. 2; Ч. 20.— С. 2; Ч. 32.— С. 2.

ГРАВОВЕЦЬКИЙ В. Нарис історії Галича. З найдавніших часів до початку XX ст.— 1997.— 244 с.

ГРЕБЕНЯК В. Караїмська оселя в Галичі // Дністрова хвиля.— 1997.— Ч. 9.— С. 1—2.

Передрук з „Льострованої України“ 1913 р.

КЛЮБА Я. До окремих аспектів демографії княжого Галича // Дністрова хвиля.— 1997.— Ч. 5.— С. 1, 3; Ч. 6.— С. 2; Ч. 7.— С. 1.

КОВАЛЬ І. Біблія і археологія: Новий Завіт. Косма — перший Галицький владика // Нова Зоря (Івано-Франківськ).— 1997.— Ч. 49.— С. 7.

КОСТИК М. Галицька земля. Важливі віхи історії // Дністрова хвиля.— 1997.— Ч. 18.— С. 1—2; Ч. 19.— С. 2; Ч. 20.— С. 1; Ч. 21.— С. 2; Ч. 24.— С. 2; Ч. 27.— С. 2.

ЛУКОМСЬКИЙ Ю. Проблеми вивчення та збереження пам'яток монументальної архітектури Галича // Львівський Історичний музей. Наукові записки.— Львів, 1997.— Вип. VI.— Ч. 1.— С. 135—147.

ЛУКОМСЬКИЙ Ю., ПЕТРИК В. Успенський собор княжого Галича // Дністрова хвиля.— 1997.— Ч. 31.— С. 1; Ч. 32.— С. 3; Ч. 33.— С. 1—2; Ч. 34.— С. 3.

ПЕТЕГИРИЧ В. Про знаряддя письма та кириличні написи на предметах XI—XIV століть з Галицької землі // Записки НТШ. Праці Історично-філософської секції.— Львів, 1997.— Т. ССХХХІІІ.— С. 206—213.

РОМАНЮК Т. Знахідка з Крилоса — в Національному музеї Львова // Дністрова хвиля.— 1997.— Ч. 21.— С. 1.

Про книги з парохіяльної бібліотеки села Крилоса.

ТЕРСЬКИЙ С. Унікальні реліквії з розкопок Ярослава Пастернака повернулися в Україну // За вільну Україну (Львів).— 1997.— Ч. 113.— 27 верес.— С. 2.

ТИМУС К. Історичні пам'ятки крилоської гори [Путівник].— Галич, 1997.— 11 с. Видання Національного заповідника „Давній Галич“.

ТКАЧУК Т., ТИМУС К. Галицькі керамічні плитки із рельєфними зображеннями та гончарні клейма (З фондів Історичного музею у селі Крилосі Національного заповідника „Давній Галич“) [Каталог].— Галич, 1997.— 60 с.

ФІГОЛЬ М. Мистецтво стародавнього Галича.— К., 1997.— С. 223.

1998

БАРАН В., ТОМЕНЧУК Б. Підсумки досліджень Галицької археологічної експедиції в 1991—1996 рр.// Галич і Галицька земля: Збірник наукових праць.— К.; Львів.— 1998.— С. 10—18.

БЕРЕГОВСЬКИЙ О. Комплексна охорона культурної і природної спадщини Галича та його околиць // Там само.— С. 6—10.

БОНЬКОВСЬКА С. Хрестик із давнього Галича // Галич і Галицька земля в державотворчих процесах України (Матеріали Міжнародної ювілейної наукової конференції).— Івано-Франківськ; Галич, 1998.— С. 156—159.

ГРАБОВЕЦЬКИЙ В. Галич — столиця Ростиславичів і Романовичів у міжнародних відносинах XII—XIII ст // Галич і Галицька земля: Збірник наукових праць.— К.; Львів, 1998.— С. 41—46.

ГРЕЧИЛО А. Герби Івано-Франківської області та міста Галича // Галич і Галицька земля в державотворчих процесах України (Матеріали Міжнародної ювілейної наукової конференції).— Івано-Франківськ; Галич, 1998.— С. 304—308.

ГРЕЩУК В. Лінгвістичні дані в дослідженнях Ярослава Пастернака княжого Галича // Там само.— С. 198—202.

ДІДУХ В. Старостинський замок розкриває таємниці // Наша справа.— 1998.— Ч. 1—2 (Ювілейний випуск).— С. 7.

- ДЯКІВ О. Вплив візантійського мистецтва на культуру стародавнього Галича // Галич і Галицька земля в державотворчих процесах України (Матеріали Міжнародної ювілейної наукової конференції).— Івано-Франківськ; Галич, 1998.— С. 160—162.
- ІОАННИСЯН О. Галицька традиція в зодчестві Северо-Восточной Руси XII в. // Там само.— С. 116—120.
- КОВАЛЬ І. Ярослав Пастернак — дослідник галицької церковної археології // Там само.— С. 250—252.
- КОВАЛЬ І., БОРОВЕЦЬ В. Колумб давнього Галича: Ярослав Пастернак // Галицьке слово.— 1998.— Ч. 31—32.— С. 5.
- КОШОВИЙ О. Східний напрям впливів у декоруванні галицьких керамічних плиток // Галич і Галицька земля в державотворчих процесах України (Матеріали Міжнародної ювілейної наукової конференції).— Івано-Франківськ; Галич, 1998.— С. 174—176.
- КРОВИЦЬКА О., ВОЙТКІВ Г. З історії вивчення давніх галицьких писемних пам'яток // Там само.— С. 238—241.
- ЛУКОМСЬКИЙ Ю., ПЕТРИК В. Історія в камені // Наша справа.— 1998.— Ч. 1—2 (Ювілейний випуск).— С. 3.
- МАЦЮК О. Чи виробляли папір у Галичі XII—XIII ст. ? // Галич і Галицька земля в державотворчих процесах України (Матеріали Міжнародної ювілейної наукової конференції).— Івано-Франківськ; Галич, 1998.— С. 66—69.
- МОГИТИЧ І. Дослідження церкви св. Пантелеймона у Літописному Галичі // Галич і Галицька земля: Збірник наукових праць.— К.; Львів.— 1998.— С. 86—90.
- МОГИТИЧ Р. Містобудівельний феномен давнього Галича (висновки історико-архітектурного плану національного заповідника) // Галицька брама (Львів).— 1998.— Ч. 9.— С. 13—16.
- ОВЧИННИКОВ О. Семантика галицьких керамічних плиток // Галич і Галицька земля: Збірник наукових праць.— К.; Львів, 1998.— С. 94—96.
- ОПРИСК В. Галицька твердиня над Дністром // Галицька брама.— 1998.— Ч. 9.— С. 12.
- ПАСТЕРНАК Я. Старий Галич. Археологічно-історичні досліді у 1850—1943 рр. (Ювілейне видання присвячене 1100-річчю Галича).— Івано-Франківськ, 1998.— 347 с.
- ПЕТРЯКОВА Ф. Караїми Галича: проблематика вивчення // Галич і Галицька земля в державотворчих процесах України (Матеріали Міжнародної ювілейної наукової конференції).— Івано-Франківськ; Галич, 1998.— С. 337—339.
- ПИЛИП'ЮК В. Древній Галич: фотоальбом.— Львів, 1998.— 160 с.
- ПУШИК С. Невмирущі скарби України // Наша справа.— 1998.— Ч. 1—2 (Ювілейний випуск).— С. 6.
- Рецензія на книгу М. Фіголя „Мистецтво стародавнього Галича“ (К., 1997).
- РОЖКО М. Центричні храми в історії розвитку галицької архітектурної школи X—XIII ст. // Галич і Галицька земля в державотворчих процесах України (Матеріали Міжнародної ювілейної наукової конференції).— Івано-Франківськ; Галич, 1998.— С. 135—138.
- РОМАНЮК Т. Ярослав Осмомисл. Спроба історичної та антропологічної реконструкції // Поступ (Львів).— 1998.— Ч. 19.— 6 лют.— С. 6.

Рецензія на книгу С. Горбенка „Ярослав Осмомисл — історична і антропологічна реконструкція“ (Львів; Винники, 1996).

РУДИЧ Т. Антропологічний склад населення давнього Галича // Галич і Галицька земля: Збірник наукових праць.— К.; Львів, 1998.— С. 119—124.

СИТНИК О. Галич та його околиці у стародавню кам'яну добу // Галич і Галицька земля в державотворчих процесах України (Матеріали Міжнародної ювілейної наукової конференції).— Івано-Франківськ; Галич, 1998.— С. 8—11.

СИРЕДЖУК П. Люстрація Галича і староства 1629 року // Там само.— С. 101—105.

СЛАВА предків житиме у віках. Оргкомітет з відзначення 1100-річчя м. Галича. Розпорядження Президента України про відзначення 1100-річчя м. Галича [від 8 квітня 1994 р.]. Указ Президента України про національні заклади культури [від 11 жовтня 1994 р.]: Крук Василь. Українській державі — княжого духу [Звернення] // Наша справа.— 1998.— Ч. 1—2 (Ювілейний випуск).— С. 1.

СОКОЛОВСЬКИЙ З. Ремонт та реставрація пам'яток архітектури та археології давнього Галича // Галич і Галицька земля в державотворчих процесах України (Матеріали Міжнародної ювілейної наукової конференції).— Івано-Франківськ; Галич, 1998.— С. 121—124.

ТОМЕНЧУК Б. Прицерковні кладовища княжого Галича // Галич і Галицька земля: Збірник наукових праць.— К.; Львів, 1998.— С. 127—132.

ФЕДУНКІВ З. Галицький релігійний центр: передумови виникнення, статус та головні етапи історії // Галич і Галицька земля в державотворчих процесах України (Матеріали Міжнародної ювілейної наукової конференції).— Івано-Франківськ; Галич, 1998.— С. 258—263.

ФГЛЕВСЬКИЙ М. 81-а, але незалежна. Дещо з історії Галицької митрополії // Наша справа.— 1998.— Ч. 1—2 (Ювілейний випуск).— С. 8.

ФІГОЛЬ М. Галицькі ротонди // Галич і Галицька земля: Збірник наукових праць.— К.; Львів, 1998.— С. 135—140.

Ю. Г. Колосов, В. Н. Степанчук, В. П. Чабай. Ранній палеолит Крима.— К.: Наук. думка, 1993.— 222 с., іл., фото

Палеолит Криму постійно привертав до себе увагу спеціалістів-палеолітознавців ще з часу плідних польових досліджень Г. Бонч-Осмоловського, коли було відкрито і розкопано групу стоянок печерного типу. Тоді ж тут було виявлено залишки першого в колишньому СРСР поховання неандертальської людини і закладено основи сучасної методики вивчення печерних пам'яток. У наступні роки, особливо у післявоєнний період, тут було досліджено багато стоянок, що мають важливе наукове значення. У цьому аспекті Крим можна розглядати як унікальний регіон концентрації палеолітичних пам'яток, серед яких чільне місце займають мустьєрські. Однак, незважаючи на це, ще донедавна не було узагальнюючої наукової праці на цю тему, хоч з часу відкриття першої пам'ятки стародавнього кам'яного віку Криму минуло 115 років. Правда, багато стоянок мустьє опубліко-